

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

МАГИСТРАТУРА БЎЛИМИ

*Қўлёзма ҳуқуқида
УДК:331.5(575.1)*

ҚОРАБОЕВ НУРИДДИН ПАРДАБОЙ ЎҒЛИ

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МЕҲНАТ БОЗОРИДА НОРАСМИЙ
ИШ БИЛАН БАНДЛИКНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ (ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНДЛИК
ВА МЕҲНАТ МУНОСАБАТЛАРИ ВАЗИРЛИГИ МИСОЛИДА)**

**5A230110 – Демография. Меҳнат иқтисодиёти
мутахассислиги бўйича**

Магистр

академик даражасини олиш учун ёзилган

ДИССЕРТАЦИЯ

**Илмий раҳбар:
и.ф.д. Абдурахманова Г.Қ.**

ТОШКЕНТ – 2018

Магистрлик диссертация ишида аҳолини норасмий иш билан бандлиги, унинг асосий турлари ва сонини аниқлаш йўллари ўрганилган. Шу билан бирга Ўзбекистон меҳнат бозорининг ҳолати таҳлили аниқланган, меҳнат бозорида норасмий иш билан бандликни тартибга солиш ва норасмий иш билан бандликни тартибга солишда қасаба уюшмалари фаолияти ўрни аниқланган. Диссертация якунида Ўзбекистонда норасмий иш билан бандликни тартибга солишда хорижий тажрибалар ўрганилган.

In the magistracy dissertation the students learned how to identify unemployed people, their basic types and numbers. At the same time, the analysis of the situation of the labor market in Uzbekistan has been identified, the role of trade unions in the regulation of informal employment and the regulation of informal employment in the labor market. At the end of the dissertation, foreign experience in informal employment regulation in Uzbekistan was studied.

Магистрлик диссертация иши “Меҳнат иқтисодиёти ва социология” кафедрасида дастлабки химоядан ўтган. _____ - сонли баённома « _____ » _____ 2018 й.

Илмий раҳбар: и.ф.д. Абдурахманова Г.Қ

21.06.18

ИМЗО

сана

Магистр: Қорабоев Н.П.

21.06.18

ИМЗО

сана

МУНДАРИЖА

КИРИШ	3
I-БОБ МЕҲНАТ БОЗОРИДА НОРАСМИЙ ИШ БИЛАН БАНДЛИКНИНГ ТАРТИБГА СОЛИШНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	8
1.1. Аҳолини иш билан бандлигининг ижтимоий–иқтисодий моҳияти....	8
1.2. Аҳолини норасмий иш билан бандлиги, унинг асосий турлари ва сонини аниқлаш йўллари.....	17
1.3. Норасмий иш билан бандликни тартибга солишда давлат сиёсати.....	23
I боб бўйича хулоса.....	29
II БОБ ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТ БОЗОРИДАГИ АҲОЛИНИ НОРАСМИЙ ИШ БИЛАН БАНДЛИГИНИ ТАҲЛИЛИ	30
2.1. Ўзбекистон меҳнат бозорининг ҳолати таҳлили.....	30
2.2. Меҳнат бозорида норасмий иш билан бандликни тартибга солиш таҳлили.....	39
2.3. Норасмий иш билан бандликни тартибга солишда қасаба уюшмалари фаолияти.....	44
II боб бўйича хулоса	48
III-БОБ НОРАСМИЙ ИШ БИЛАН БАНДЛИКНИ ТАРТИБГА СОЛИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ	50
3.1. Ўзбекистонда норасмий иш билан бандликни тартибга солишда хорижий тажрибаларнинг ўрни.....	50
3.2. Меҳнат бозорида норасмий иш билан бандликни тартибга солишнинг асосий йўналишлари.....	53
III боб бўйича хулоса	56
ХУЛОСА ВА ТАКЛИФЛАР	58
Фойдаланилган адабиётлар рўйхати	60
ИЛОВАЛАР	65

КИРИШ

Магистрлик диссертация мавзусининг асосланиши ва унинг долзарблиги. Мамлакатимиз аҳоли бандлигини таъминлаш ижтимоий–иқтисодий тараққиётнинг устувор йўналишларидан бири, халқ турмуш даражаси ва сифатини юксалтиришнинг муҳум шарт сифатида белгиланган. Аҳолини иш билан таъминлаш биз учун нафақат иқтисодий, айти пайтда катта ижтимоий аҳамиятга эгадир. Миллий меҳнат бозорининг эътиборга молик ўзига хос хусусиятлари бири норасмий секторда иш билан бандликнинг юқори даражаси ҳисобланади.¹ 2017 йил якунларига кўра Ўзбекистон Республикаси бўйича 4.2 млн киши жами банд аҳолининг 31.0% иқтисодиётнинг норасмий секторида бандлиги ҳисоблаб чиқилган шунингдек, норасмий иқтисодиёт улуши Ўзбекистон ЯИМнинг 50 фоиздан кўпроғини ташкил этмоқда². Бу ўз навбатида иқтисодиётнинг ривожланишига ва бюджет тушумларига халал бермоқда. Иқтисодиётнинг норасмий секторида меҳнат муносабатларини қонунийлаштириш учун шарт-шароитлар яратиш борасида аниқ мақсадга йўналтирилган иш олиб бориш мақсадга мувофиқдир. Таъкидлаш лозимки, хорижий давлатлардан фаркли ўлароқ Ўзбекистонда норасмий равишда иш билан банд бўлган кишиларнинг салмоғи жуда катта. Бу мамлакатда норасмий иқтисодиёт тизими мавжудлигидан далолат беради.

Аҳолини норасмий бандлигида, ҳар қандай воқелик негизида бўлгани каби, фуқаролар, корхоналар, қолаверса бутун иқтисодиёт учун ижобий ҳам салбий томонлари мавжуд. Фикримизча, Ўзбекистонда норасмий бандликнинг ҳажмини камайтириш зарур чора тадбирларини жонлантириш зарур, чунки унинг улуши ва амалдаги қонунчилик нормалари ёрдамида тартибга солинмайдиган норасмий иқтисодиётнинг улуши ҳам жуда юқори. Бунинг учун амалдаги солиқ тизимини ва давлат сиёсатини

¹ Ш.Мирзиёев. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий – иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузаси Халқ сўзи 2017 й. 16 январь

² <https://www.gazeta.uz/uz/2018/01/12/yashirin-iqtisodi>